

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. An, & quousque distinguatur veritas ab actu vero?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

obiecti, quam analogicæ, qua de tantum agimus, & non de illa priori.

26 Ad secundum argumentum contrarium dicendum est, cum definitur propositio esse oratio verum, vel falsum significans, sermonem esse de veritate obiectiua, & fundamentali, siue iuxta aliorum phrasim transcendentali: quasi sensus sit, propositionem esse, quæ affirmat rem esse, aut adstruit eam non esse: alterutrum enim horum obiectiue, & fundamentaliter est verum, falsumvè: haud ergo colligitur ex definitione propositionis, quod veritas formalis sit in obiecto primariè, ac per se, sed ad summum, quod fundamentalis. Secundo dici potest, etiam si sermo sit in præfata definitione de veritate formali, non propterea sequi eam esse primariè in obiecto, sed tantum secundario, & per denominationem à cognitione: perinde enim est asserere, propositio est oratio verum vel falsum significans, atque quod ea denominet rem sibi subiectam extrinsecè veram, eique veritatem sibi principaliter inhaerentem communicet: quo pacto, cum dicitur motus interior arbitrij nostri tendere in opus bonum, ac meritorium, non tam indicatur rationem meriti, ac bonitatis moralis in externo opere primariò reperiri, quam ei exintus communicari.

27 Ad tertium argumentum aduersariorum respondendum est, sicut ad præcedens, voces in primis haud significare verum formaliter, sed fundamentaliter, ea saltem parte, qua sunt notæ conceptuum obiectiuorum: proinde his haud inesse oportere veritatem formalem primò, & per se, sed tantum fundamentale. Secundo responderi potest, ac debet iuxta disputata superius lib. 6. voces etiam primariò, & per se significare conceptus formales nostros: eis ergo quidni possit esse primario, ac per se veritas formalis?

C A P V T III.

An, & quousque distinguatur veritas ab actu vero?

28 **N**ON parum certè interest ad assequendam veritatis essentiam nosse, an ea, & per quam est definita conformitas, sit distincta, & quatenus à cognitione nostra, atque vtrum consistat in hac sola, vel potius in ea simul, & obiecto, aliove quopiam. Qua in controuersia asserendum est primò, veritatem distinguere virtualiter intrinsecè, seu ratione ratiocinata à cognitione, vel etiam ab ea, & re cognita, si in illis duabus realiter posita est, & ab eis re ipsa indistincta.

29 Suadetur assertio: quoniam veritas transcendentalis est passio entis, eique ita est realiter eadem, vt ab eo ratione distinguatur, illoque sit eadem ratione posterior: vbi ergo veritas formalis sit eadem realiter actui soli, id haud continget absque vtriusque distinctione, & ordine quodam virtuali, ac rationis ratiocinata: quæ enim inter alterutram veritatem discriminis ratio: Item secundò, & à priori: actus est representatio obiecti; at eius veritas est conformitas representationis cum re representata: has autem rationes formales ecquis non videat esse diuersas: aut paulo aliter: actus verus conuenit in ratione cognitionis cum actu falso: at non in ratione veri: actus ergò, & eius veritas prædicata opposita, nempe conuenientiam, & disconuenientiam, adeoque opposita prædicata, ac distinctionem virtuales subeunt.

30 Quod si veritas, & conformitas superius explica-

ta sit reapse aggregatum actus, & obiecti, haud minus facilis est probatu assertio nostra. Principio namque veritas, vbi consistat realiter in actu solo, ab eo non potest non distingui ratione, vt nuper demonstratum: ergo si re ipsa posita sit in collectione actus, & obiecti, ab eis iunctim sumptis non sustinebit non distingui ratione ratiocinata, & virtualiter intrinsecè. Rursus secundò: si veritas formalissimè sita esset in aggregato actus, & obiecti, & ab eis ne ratione distinguatur, profectò actus verus, & obiecto conformis, ac assimilis sibi ipsi conformaretur, & assimilaretur, & è conuerso obiectum, vbi actui conformaretur, sibi ipsi conforme euaderet: haud secus, atque iuxta dicenda in Metaphysica lib. 3. tract. 6. cap. 17. si relatio paternitatis ex. g. esset formalissimè sita in fundamento, & termino, quos demus esse Petrum, & Ignatium, certè alter eorum esset pater, & alter filius suimetipsius. Et, ne multis morer, quidquid contrà relationem prædicamentalem ex fundamento, & termino formalissimè coalescentem obiciendum est à nobis loco nuper indicato, id omne contra identitatem virtuales, ac summam veritatis cum actu, & obiecto procedit.

Obiicies tamen pro contraria sententia primo. Veritas est assimilatio actus, & obiecti: inuoluit igitur formalissimè, tum actum, tum etiam obiectum. Rursus secundò: ab eo quod res est, vel non est propositio dicitur vera, vel falsa, teste Aristotele vbi paulo supra rem igitur esse, vel non esse simul cum actu veritatem, ac falsitatem intimè constituit. Tertio, hoc ipso, quod actus adsumet aliquid de obiecto, & obiectum ita se habeat sicut affirmatur, circumscripto quouis alio, actus intelligitur verus: veritas igitur in vtroque est formaliter sita.

Nullum argumentum horum premit. Ad primū, & secundum dicendum est, eis hoc tantum conuinci, veritatem formalissimè sumptam connotare obiectum, & obiecto, actuque positum eam necessario resultare, non tamen in vtroque eam quidditatiue, & intimè consistere. Ad tertium respondendum est, concessio antecedenti, cæterum consequentia eius est nulla: siquidem in particula, &, probabile est tacite inuolui relationem conformitatis virtualiter distinctam à complexione actus, & obiecti. Secundo etiam responderi potest, negato antecedenti. Nā eo ipso, quod cognitio representet obiectum, & hoc ita se habeat, sicut representatur, circumscripto quouis alio ea est vera, non formaliter, sed radicaliter. Vide dicenda à nobis citato nuper lib. 3. tract. 6. c. 23 ex eis enim clarebit, quam parum sit momentum in hoc tertio argumento, tum etiam in duobus anterioribus.

33 Asserendum est secundo actibus probabilibus, & incertis, quales sunt v. g. *Petrus currit*, aut *Ignatius loquitur*, nullam inesse veritatem, eis ex toto essentialem, & nullatenus realiter distinctam, sed potius omnē earum veritatem esse re ipsa positam, tū in ipsis, tum in eorum obiectis. Suadetur assertio primò. Conformitas physica, & in esse rei, qua aliquid alteri simile est prædicamentally non est fundamēto soli realiter essentialis: sed tum in eo tum etiam in termino re ipsa consistens, vt ostendetur à nobis, cum erit disputatio de prædicamento ad aliquid: pari ergo ratione conformitas intentionalis, & in esse cogniti, qua actus est verus, haud est ei vniuersim essentialis re ipsa, sed potius ei aliquando partim intrinsecus, partim extrinsecus accedet, nimirum quoties coexistentia obiecti, tam fuerit contingens respectu actus veri, ab eiusque entitate ex genere suo.

suo separabilis, quam terminus similitudinis intuitu fundamenti. Vterius secundo: in hoc actu, *Petrus currit*, aliove simili non est adstruenda essentialis connexio cum existentia cursus Petri, absque videnti fundamento: aliàs albedo essentialiter connexa cum subiecto, eiusque modus pari libertate fingi posset: at nullum est eiusmodi fundamentum, ut solutione obiectionum iam iam constabit: is igitur actus cum existentia cursus Petri essentialiter connexus non est, sicut ad eius veritatem omnino essentialem, & re ipsa prorsus indistinctam oportet.

34 Verum obiicies primò. Veritas est magna quorumvis actuum perfectio, & falsitas magna imperfectio: actibus ergo quibuslibet omnino intrinsecæ, & essentielles sunt: quo enim pacto per aliquid extrinsecum perfici, aut non perfici, meliorari, ut ita loquamur, aut deteriorari possunt? Secundò. si veritas, & falsitas actibus quibusdam essent extrinsecæ, non esset cur in Deum actus falsus cadere non posset: siquidem talis actus tam perfectus esset, ac si verus esset, cum veritas, & falsitas in nostris principiis nullo prædicato intrinseco differant, sed solum extrinseca connotatione obiecti, quæ ad perfectionem inuehendam quid potest iuuare? Tertio: actus noster quicumque sit, per seipsum præcisè, & essentialiter vel assimilatur obiecto suo, vel non assimilatur ei, si primum; essentialiter ergo, & intrinsecè est verus, & non quadantenus extrinsecè: si secundum; similiter ergo est falsus.

35 Quarto: hic actus, *Petrus currit*, ubi semel verus sit, repræsentat cursum Petri verum, & realem, seu verè, & realiter existentem: is igitur actus verus haud potuit esse diuinitus falsus, atque adeo duntaxat per seipsum, & non per obiectum est verus; alioqui certè, ut obiectum, ita & illius veritas foret contingens, ac variabilis. De antecedenti haud potest esse ambiguitas vlla. Consequentia suadetur quia, ut is actus falsus esset, deberet repræsentare cursum Petri fictitium, & non verum ac realem: at is actus diuinitus repræsentare nequit cursum fictitium, & non realem; alioqui obiectum mutare posset, & aliud ab eo, quod modo respicit vendicare: is igitur actus falsus esse non potest, nec potuit. Quintò: hic actus *Petrus currit*, ut verus sit, debet repræsentare extrema inter se actu identificata, ut autem falsus sit, exprimere debet extrema inter se non identificata: sed actus repræsentans extrema inter se identificata nequit diuinitus repræsentare extrema inter se non identificata; aliàs variaret obiectum: hic igitur actus, *Petrus currit*, ubi semel verus sit, falsus esse non potest, nec potuit vnquam, adeoque est essentialiter verus.

36 Sextò: veritas, quæ elucet in omni actu creato, est finita, & infra perfectionem diuinæ, & incommutabilis veritatis summo intervallo subsistens: at esset infinita sapissimè, si constitueretur obiecto, cum hoc multoties sit infinitum, ipse nimirum Deus, ut v. g. si asseras Deum videre cursum Petri, aut simile quidpiam, quod ut potuit non esse, sic etiam à Deo non conspici. Septimo, & eodem redit: falsitas haud potest constituere essentialiter veritatem, ut videtur luce clarius: constitueret autem iuxta nostram sententiam, cum ea sæpè sit obiectum actus veri, toties videlicet quoties, aut nos, aut alios falli in aliqua verè iudicamus.

37 Octauo tandem: si actus aliquis verus, prout talis, posset re ipsa constitui obiecto, veritas eius haud esset realiter distincta ab illius falsitate, ea scilicet, quam potuerat sortiri, si obiectum aliter se habuisset.

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

set. Consequens est euidenter falsum: cum enim ambæ sint separabiles, imò, quod plus est, separata, quæ fieri potest, ut realiter non distinguantur? Sequela probatur: nam ea, quorum constitutiva omnia sunt realiter eadem, haud possunt esse reali distinctioni obnoxia: eiusmodi autem sunt veritas, & falsitas huius actus v. g. *Petrus currit*, siquidem eius entitas, & cursus Petri verus, & realis constituunt per nos eius veritatem: ea etiam constituunt eius falsitatem. Quod si respondeat quis, non cursum Petri, sed eius carentiam reddere eum actum falsum; in contrarium est eam carentiam, illo non repræsentari, nec eius esse obiectum: talis ergo carentia non constituit falsitatem illius actus, sed potius cursum, quem negat, aut, si constituit, certè falsitas, de qua loquimur, ex obiecto non coalescet. Confirmatur ex Augustino lib. 2. contra Faustum cap. 4. ubi sic ait: *non est in Dei voluntate, ut eo sit aliquid falsum, quo verum est.* At si veritas, & falsitas constituerent obiecto, & actu re ipsa quidem hic, quem in exemplum toties adhibuimus, videlicet *Petrus currit*, eo esset verus, quo falsus, & è conuerso; verus scilicet seipso, & obiecto suo, & per utramque etiam falsus.

38 Non est tamen propter superiora argumenta ab opinione, cui subscripsimus, abscedendum. Ad primum respondendum est, veritatem, & falsitatem non esse perfectionem, aut imperfectionem actus formaliter, sed solum arguitiue, si in genere loquamur. Etenim veritas in genere perfectionem aliquam absque vlla imperfectione arguit; falsitas autem genericè loquendo imperfectionem aliquam, videlicet inevidentiam, & inobscuritatem in actu falso prodit: quomobrem veritas est arguitiue perfectio actus, & falsitas simili ratione imperfectio, licet neutra formaliter, & propriè actum reddant perfectum aut imperfectum penes omne id, quod includunt. Ad secundum dicendum est, non ideo repugnare Deo falsitatem, quia in eo actus falsus, quatenus talis, esset formaliter imperfectus, sed quia esset arguitiue imperfectus, eo scilicet, quod defectum cognitionis intuitiue, & comprehensiuæ argueret in intellectu creatoris circa materiam erroris, ac falsitatis. Ad tertium dicendum est, propositionem incertam, & probabilem per se ipsam essentialiter, nec assimilari, nec non assimilari obiecto, sed ab utroque præscindere, & ad alterutrum per aliud à se distinctum determinari, ut etiam in similitudine physica, eiusque carentia vsuuenit.

39 Ad quartum dicendum est, actum falsum affirmantem, *Petrus currit*, cursum verum, & realem Petri, non vero fictitium repræsentare, haud secus, ac si verus esset: imò ideo est falsus, quia cursum, verum, & realem adstruit, qui tamen à parte rei non reperitur, pro eo ac adstruit: quod si is actus cursum Petri fictitium repræsentaret, & affirmaret, haud esset falsus, sed verus, cum cursum Petri fictitium dari eo modo, quo potest, & fictitiè existere Petro non corrente sit verissimum. Et quidem non omnem actum falsum efficere ens rationis, aut repræsentare quidpiam fictitium, & impossibile, sed potius obiici posse, & solere non paucis entia realia, & possibilia, plerique docent auctores, præsertim Auerſa q. 5. log. s. 2. concl. 2. ubi sunt hæc eius notanda verba: *si quis putet v. g. rosam esse in hyeme, fallitur quidem, non tamen facit ens rationis: quia obiectum, licet actu non sit, est tamen possibile: & existentiæ ipsa, quam tunc rosa attribuit, est utriusque possibilis, atque adeo verè realis.* Vide dicta à nobis superius lib. 2. huius operis tr. r. c. 8. n. 67.

Ad quintum respondeo. Actum aliquem repræ-

H h 3

sentare

sentare extrema actu inter se identificata, bifariam intelligi potest: primò, ut idem sit ac representare actualem identitatem extremorum, siue ea identitas detur à parte rei siue non: secundo, ut perinde sit, ac representare eam actualem identitatem extremorum, & hanc reipà dari, & reperiri. Quibus constitutis, hic actus, *Petrus currit*, siue verus sit, siue falsus, eodemmodo representat extrema actu inter se identificata, in primo sensu nuper explicato, cum in omni euentu identitatem extremorum, nequiquam verò distinctionem eorum exprimat: ceterum in secundo sensu actus ille solum representat extrema actu inter se identificata, cum verus est, & extrema actu non identificata, cum falsum ei subest: ast hoc non tam est actum eum mutare obiectum, siue diuerso modo illud representare, quam inuariata representatione actus rem representatam diuerso modo inesse rei se habere.

41 Ad sextum respondeo, veritatem cuiusvis cognitionis creatæ, quatenus cum hac identificatur, & penes id, quod importat in recto esse finitam; at aliquando esse infinitam, quatenus est distincta ab ea cognitione, & secundum id quod inuoluit in obliquo, quod certè nihil habet incommodi. Primò, quia haud est attribuere infinitatem creaturæ ut tali sed alicui rei non creatæ, Deo nimirum, prout est obiectum nostri actus veri. Secundo, quia cognitio nostra, & quævis res creata subit haud paucas relationes prædicamentales ad Deum totam eius infinitatem intime cludentes, videlicet similitudinem, dissimilitudinem, subiectionem, leuitatem, indistinctionem localem, ac temporaneam, &c. harum autem quævis (etiam si sit relatio propria creaturæ non minus, quam veritas est proprietas actus veri) ex parte Dei, quem de obliquo concernit, infinita dici debet: quidni ergo & veritas nostra. Tertiò, quia veritas diuinæ cognitionis de obiecto creato est quandam finitam, nimirum ex parte creaturæ, quam ex obliquo includit: E contrario igitur, &c. Quamuis autem hæc ita se habeant, veritas nostrorum actuum circa Deum absolute, & simpliciter dicenda est finita, & non infinita: tum, quia malum ex quocunque defectu: tum, quia denominatio debiliorem sequi partem amat: tum denique, quia veritas in recto & magis principaliter importat cognitionem, & in obliquo, ac secundario obiectum increatum; magis ergo est, ut ab illius finitudine finita, quam ab huius infinitate nullis circumscripta finibus censeatur, ac dicatur.

42 Ad septimum dico, falsitatem actus alicuius formalem esse veritatem obiectiuam, ac transcendentalem: unde posse quodammodo constituere veritatem formalem alterius actus, qui in eam reflectat. Vel secundo, & paulò aliter: falsitas formalis, & veritas formalis, cum sint contrariæ tantum, amant se expellere ab eodem subiecto, non vero etiam à diuersis: quod ergo cognitio nostra directa sit falsa formaliter, tantum prohibet, ne ipsa sit vera, non verò quominus reflexa eius cognitio sit vera: quando igitur veritatem in alieno ubiecto non tollit, quidni etiam in illo possit, eam aliquo pacto constituere? Tertiò tandem: actus intellectus probabilis haud redditur in nostris principiis verus formalissimè per obiectum, sed per formalitatem aliquam ab eo virtualiter, ac ratione ratiocinata distinctam: proinde nihil refert, quod obiectum actus veri sit quid falsum: haud enim quatenus tale veritatem constituit. Sic nihil habet incommodi, Deum amare, & producere malitiam peccati, cum non ut talem, sed potius quatenus entitatem, & rem quandam eam amet, ac producat. Sic

etiam haud absolum est aliquid constitui prædicamentaliter maius per id, quod minus est, videlicet terminum eius relationis, quia non formalissimè, ut minus est, relationem prædicamentalem maioris constituit, sed quoad aliquid virtualiter, ac ratione ratiocinata distinctum, ac superadditum.

43 Ad octauum dico, veritatem & falsitatem nostrorum actuum tametsi realiter sitas in ipsis, & illorum obiectis, tamen distingui reipà, ac diuersa fortiri constitutiva. Nam, ut bene in argumento disputatum est, veritatem huius actus, *Petrus currit*, tum ipse, tum cursus constituit, eius verò falsitatem ipse, & carentia cursus: nihil autem refert, carentiam illam non cognosci per actum: cum enim sit circumstantia cursus cogniti, eumque essentialiter respiciat, nomine obiecti impræsentiarum intelligitur, adeoque falsitatem poterit constituere. Hac ratione volitio comedendi carnes die veneris, etiam si non velit earum prohibitionem, cum tamen vitatur à prohibitione diuina, censetur vitari ab obiecto, propterea quod prohibitio diuina sit circumstantia obiecti, in quod motus ille voluntatis nostræ fertur, videlicet elum carniū. Hinc ad confirmationem liquet: quam enim differunt cursus, & eius carentia, tam est aliud id, quo cognitio nostra est vera ab eo, quo constituitur falsus.

44 Affertur etiam tertio problematice defendi posse, actibus etiam probabilibus, & incertis veritatem aliquam inesse ex toto essentialem, atque ita in eis realiter sitam, ut ne inadæquatè includat obiecta, siue res cognitæ. Ratio est, quia distinctio realis, vel est multiplicitas, vel certè altera alteri est valde affinis: quemadmodum ergo non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate, ita nec distinguendæ. Atqui, ut solutione argumentorum constat, nullum prius est fundamentum, ob quod veritas omnis actuum probabilium sit ab eis realiter inadæquatè distincta: aliqua ergo ab illis ita non distinguitur, sed potius identificatur omnino.

45 Obiciet tamen primò. Si veritas aliqua in actu & obiecto formaliter non consisteret, sed actui essentialis esset, Angelus posset naturaliter cognoscere futura contingentia, quorum tamen præscientia est solius Dei propria iuxta illud Isaia *Annuntiate quæ ventura sunt in futuro, & sciemus quia Dñs estis.* Quod idem colligitur ex Danielis 2. cap. & Ioh. cap. 13. & cap. 16. aliisque sacræ paginæ locis. Idem docent Hieronymus super Ierem. cap. 8. *nequaquam prophetae suorum tantum loquuntur arbitrio, sed Domini voluntate, maxime de futuro, quorum notitia solius Dei est.* Tertullianus in apologet. aduersus gentes cap. 20. *idoneum opinor, testimonium diuinitatis, veritas diuinationis.* Anastasius Episc. Nicænus questionum in scriptur. quæst. 23. col. 2. *futurorum autem arcanorum nihil præscium demones, sed solus Dominus, qui nouit omnia prius, quam, fiant.* Origenes contra Celsum lib. 6. col. 4. *diuini sermonis character est futurorum prædictio.* In eadem sententia sunt Aug. Clem. Alex. Anselm. Damascenus, alique Patres apud nostrum Didacum Ruiz de scient. Dei disp. 22. sect. 3. Quin etiam ipsis ethnicis huius rei lux affulsit aliqua, quamuis crepera, ac tenuis, ut constat ex illo Pacuij apud Aul. Gellium lib. 14. notitium atticar. cap. 1. *nam si quæ euentura sunt prævideant, æquiparent Ioui.* Hæc cum ita sint, argumenti porro sequela probatur, quia, si quis hanc propositionem, *Petrus cras peccabit*, temerè, & inconsultè proferret, Angelus eam comprehendere posset. Demus autem, eam esse veram: Angelus ergo veritatem eam cognoscet, siquidem est essentialis actui, ac proinde comprehensionem

tionem actus præterire non potest, quam nullum prædicatum actus præterit, aliàs comprehensio futura non esset: ergo etiam crastinum peccatum i etri cum quo ea veritas essentialiter coniuncta est, Angelus dignoscet.

46 Obiicies secundo; si veritas aliqua esset essentialis actui, & in eo, atque obiecto simul non consistens, Deus determinaret ad errorem, quod tamen impium est, ac sacrilegum. Sequela probatur, quia in opposita sententia possibilis est duplex propositio affirmans, Petrum currere, altera essentialiter vera, altera essentialiter falsa: intellectus autem est de se indifferens ad utramlibet, nec magis ad veram, quam ad falsam aut e converso se potest determinare, propterea, quod unam ab altera discernere nequeat, ut est experientia testatissimum: ergo si falsam eliciat, Petro nimirum non corrente, à Deo ad eam determinabitur.

47 Obiicies tertio: Hic actus, Petrus currit est incertus, & probabilis duntaxat, ergo est fallibilis: non igitur infallibilis: quod si veritas aliqua esset ei ex toto essentialis, & quod consequens est, falsitas illi repugnans, sane esset infallibilis: haud ergo est essentialiter, & per seipsum præcise verus.

48 Ad primum horum respondeo, non deberi Angelo concursum ad cognoscendum, & penetrandum, omnia prædicata essentialia, quæ in eo actu nobis obiecto latent, & per quæ ad futura refertur, cum illisque connectitur, haud secus, ac non debetur ei concursus ad cognoscendas omnes cognitiones, & actus naturales, qui in corde alterius Angeli, aut hominis deliteant, ut peritringitur 2. paralipom. 6. *tu solus nosti corda filiorum hominum*: nec video quæ utrinque disparitatis ratio queat afferri. Quod autem Angelus comprehendat eam propositionem, non obstat: siquidem ea comprehensio non est exacta, sed vulgaris, quam certè plura prædicata essentialia possunt, & solent subterfugere.

49 Ad secundum, In primis aliud est mentiri, vel decipere, aliud determinare ad errorem, cum species impressa, & apprehensiones præiisæ ad errorem, siue iudicium falsum determinant, quæ tamen, sicut non loquuntur, ita non decipiunt, nec mentiuntur: illud prius Deo repugnat, ac non fortassis posterius. Deinde argumentum in aduersarios efficaciter retorquetur, quia hic actus, *Deus homo factus, non est*, iuxta eos est de se indifferens, ut verus, falsusve sit, & quod aiunt, hic, & nunc constituitur falsus per hoc, quod Deus homo factus sit: at Deus determinat ad incarnationem suam, qua falsitas eius actus ultimum completur, & constituitur ergo determinat ad actum illum falsum, siue ad eius falsitatem: qua ratione, qui determinat ad unionem albedinis cum subiecto, ad denominationem etiam albi determinat.

50 Præterea ipse intellectus mediis speciebus impressis, & apprehensionibus præiis, aut si hæ ob nimiam obscuritatem non sufficiunt, medio aliquo imperio voluntatis ad propositionem affirmantem Petrum currere se determinat. Cum autem in his circumstantiis, in quibus Petrus non currit, propositio vera affirmans, Petrum currere, sit impossibilis, inde est, ut intellectus mediis speciebus impressis, aut expressis præiis, aut imperio voluntatis se ad errorem, siue iudicium falsum determinet, habente se obiecto velut conditione, siue qua non ita se determinaret: qua solutione etiam aduersariis est utendum. Quod autem intellectus inter duas propositiones affirmantes Petrum currere non discernat, &

quæ sit essentialiter vera, quæ essentialiter falsa minime dignoscet, nihil obest: tum, quia intellectus non se determinat ad unam præ alia per modum obiecti, sed per modum actus: ad quod unam ab alia discernere non oportet: qua ratione voluntas ad amorem præ odio se determinat, quin alterum ab altero dilucidet neutrumve cognoscat, solumque obiectum utriusque ei proponatur. Quod attinet ad tertium argumentum contrarium, ei satis, cumulateque fiet satis in Metaphysica lib. 7. tract. 6. c. 4. ad eius initium.

CAPVT IV.

Distinctio & indistinctio veritatis ab actu vero ulterius explicata.

51 **A**fferendum est quartò, actibus metaphysicè certis, siue sint obsecuri, ac fidei supernaturalis siue clari, & evidentes veritatem saltem aliquam esse reipso omnino identificatam, & ab eisve realiter inadaquate distinctam, vel in obiectis etiam ex obliquo sitam. Suadetur assertio primò, quia actibus incertis veritas aliqua identificatur, quantum dictum est, ut ad finem capitis superioris visum: ergo à fortiori, &c. Secundo, quoniam huic actui, *Petrus est homo*, & huic, *verbum caro factum est*, nè diuinitus potest, aut potuit subesse falsum: par est ratio aliorum actuum similium: eis ergo est omnino essentialis veritas falsitati opposita: qua ratione homini est essentialis rationalitas, quoniam ei diuinitus repugnat opposita irrationalitas.

52 Oppones tamen primo. Deus nulla vi aut potentia potest non esse absolute potens producere creaturas: & tamen hæc ei denominatio haud est essentialis, & eadem ex toto, sed consistens partim in eius entitate, partim in possibilitate, ac non repugnantia creaturarum; haud enim ad has refertur transcendentaliter, ut palam fiet in physica. Similiter ergo, quamuis actus aliquis noster possit diuinitus non esse verus, haud propterea censendus est essentialiter, ac per seipsum præcise talis. Oppones etiam secundo: nulla creatura potest non esse à Deo cognita per scientiam, simplicis saltem intelligentiæ: & tamen eiusmodi denominatio haud est creaturæ intrinseca, & essentialis, sed potius extrinseca. Similiter ergo in presenti, &c.

53 Respondeo ad primum admissio antecedenti, & negata consequentia. Nam, quod Deus nallatenus carere possit denominatione illa potentis producere creaturas, ideo est, quia hæc ne diuinitus possunt non esse possibiles: proinde non est cur id denominationis sit Deo essentialis. At, quod hic actus fidei, *verbum caro factum est*, nequeat non esse verus, haud oritur ex necessitate alterius extremi, ab eovè, quod verbum non potuerit non incarnari, sed potius ex prædicato aliquo intrinseco, & essentiali, videlicet supernaturaliter, & certitudine sua. Similiter hic actus, *homo est animal rationale*, non emendicat necessariam, ac ne diuinitus cū falsitate incommutabilem veritatem à necessitate obiecti, sed ab evidentia sua naturali. Non est, ergo, cur his, & aliis propositionibus veritas intrinsece, & essentialiter non conveniat. Ad secundum argumentum respondeo similiter, ideo nè diuinitus posse non esse cognitam creaturam, quamuis à creatore, quia cognitio diuina est necessaria: at, ut prædictum est, haud ideo actus falsitati repugnantes, & cum veritate necessariò coniuncti tales

H h 4. sunt,